

POLISH ARTIST IN CANADA

Wystawa polskich plastyków-imigrantów, Galerie D'Arts Contemporains, Montreal, grudzień 2016.

Wystawa prac dwudziestu dwóch polskich plastyków w Galerie D'Arts Contemporains w Montrealu, którą przygotowałam w następstwie obronionego doktoratu¹, stała się świętem naszych artystów, tworzących w Kanadzie, nieczęsto mających szansę konfrontacji własnych dokonań na wystawach grupowych. Elegancka, przestronna galeria, ulokowana w centrum Montrealu, od ponad trzydziestu lat eksponuje i sprzedaje sztukę artystów kanadyjskich. Nowością było udostępnienie tej przestrzeni polskim artystom, od lat mieszkającym w Kanadzie.

Wielkość galerii oraz budżet wystawy ograniczyły liczbę artystów i pozwoliły, by każdego twórcę reprezentowały dwie prace. Z Montrealu i okolic zaprosiłam siedemnastu uczestników, czterech artystów przysłało prace z Toronto, jedna artystka przyjechała z Ottawy. Malarze, rzeźbiarze, graficy, plakacista, artystka tworząca w szkłe — wszyscy ukończyli wyższe studia artystyczne w Polsce i większość wyemigrowała z Polski w latach 80. W moim doktoracie omówiłam twórczość 260 artystów, należących do trzech fal emigracji artystycznych: wojennej, PRL-owskiej, lat 80. Z artystów przybyłych do Kanady w latach 1939–1989, to przedstawiciele fali lat 80., zwanej solidarnościową, tworzą obecnie prężną i aktywną grupą. Z wieloma twórcami jestem w kontakcie i śledzę ich działalność, stąd zorganizowanie wystawy zbiorowej było naszą wspólną kreacją, choć zdawałam sobie sprawę, że warto by było zaprosić znacznie więcej artystów, by pokazać jak najszerszy obraz Polaków działających w Kanadzie na rynku sztuki.

Polscy plastycy, mieszkający w Montrealu, ostatnią wspólną wystawę mieli dziesięć lat temu — Dialogue de la Pologne au Quebec, zorganizowaną w 2006 roku przez Loto-Quebec.² W wydarzeniu tym uczestniczyło dziewięciu twórców. Wcześniej, w latach 90., szansę na wspólne wystawy stwarzały Galeria Malbork i Konsulat Generalny RP, dysponujący dużą salą i współpracujący z polskim środowiskiem artystycznym, jednak, niestety, oba miejsca już nie istnieją na mapie Montrealu. Tymczasem twórca na emigracji, pozbawiony swego rodzimego środowiska, ma potrzebę dialogu, wymiany artystycznej z odbiorcą, o ile bowiem dzieło powstaje w samotności pracowni, to zaczyna żyć w momencie konfrontacji z ludźmi wrażliwymi na sztukę. Taką szansę niewątpliwie umożliwiła naszym plastynom montrealaska wystawa Polish Artists in Canada.

---

¹ K. Szrodt, „Portret trzech pokoleń artystów plastyków na emigracji w Kanadzie w latach 1939–1989” rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Zdzisława Jakuba Lichańskiego na wydziale polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

² Katalog wystawy „Dialogue de la Pologne au Quebec”, w zbiorach Archiwum Emigracji UMK Toruń i w prywatnym archiwum autorki.

Prace prezentowane w Galerie D'Arts Contemporains, w liczbie czterdziestu pięciu, utworzyły eklektyczną, interesującą kolekcję różnych tematów, technik i form ekspresji. Dominowało malarstwo, ale obecne były również rzeźby Bożeny Happach i Andrzeja Pawłowskiego, rysunki Adama Kołodzieja, litografie Ludmiły Armaty, plakaty Alfreda Hałasy oraz inkrustowane szkło Jolanty Sokalskiej.

Wystawę otwierał ekspresyjny *Portret matki* Piotra Królikowskiego. Drugą pracą artysty było duże płótno *Rouge*, część tryptyku *Blue, Blanc, Rouge* z 2007 roku, dedykowanego pamięci Krzysztofa Kieślowskiego. Regina Czapiewska, artystka dobrze znana w Ottawie m.in. z murali wykonanych w Casino de Hall, pokazała swoje dwa *semi-abstracts* malowane w różach i szarości *Ibis* i *Summer Madness*, zdradzające fascynację Czapiewskiej naskalnym malarstwem Sahary. Po obu stronach okna galerii zawieszono zostały abstrakty — zabawy kolorem i powietrznością *Magic Hour* i *Colours of hope* IRiCO Kołodziej oraz przywodzące na myśl przestrzeń kosmiczną *ice paintings* Ewy Scheer — zdjęcia roztopiającego się śniegu pod wpływem ogrzewania i pokrywania go farbami. Zbigniew Sokalski, artysta niedawno przybyły do Montrealu z Winnipegu, gdzie wraz z żoną Jolantą Sokalską współtworzyli kooperatywę artystyczną, pokazał dwie prace *The King* i *Lonely night*, mroczne *semi-abstracts* przyciągające wzrok swoją symboliczną narracją. Dwa znakomite rysunki Adama Kołodzieja *Alexander* i *Moonstruck* zdradzały rękę mistrza, scenografa krakowskiego, członka Royal Academy of Arts, od czasu zamieszkania w Toronto nagradzanego wielokrotnie za swoje scenografie teatralne i filmowe. Czarno-białe rysunki Kołodzieja sąsiadowały z litografiami Ludmiły Armaty, również utrzymanymi w tonacji czarno-białej. Ludmiła Armata to znana i ceniona w Kanadzie artystka, której doskonale w formie abstrakcyjnej wizje, tworzone w technice akwatinty, znajdują się w najważniejszych zbiorach muzealnych i kolekcjach prywatnych świata. W 2017 roku Armata będzie miała indywidualną wystawę w reprezentującej ją w Montrealu Galerie D'Este. Mira Reiss ukończyła wydział architektury na Politechnice Warszawskiej i malarstwo na Concordia University w Montrealu. Prezentowane na wystawie dwa duże oleje *Que la fete commence* i *L'Ange gardien*, oddają ekspresjonistyczny świat artystki, w którym człowiek pokazany jest w relacji z innymi ludźmi, ze światem widzialnym i metafizycznym. Potrzeba narracji doprowadziła Mirę Reiss do założenia własnego wydawnictwa, w którym artystka wydaje książki — malarskie opowieści oraz tworzy filmy animowane. Gregor Zamierowski i Alfred Hałasa to artyści przebywający w Kanadzie od połowy lat 70. Dwie prace Zamierowskiego *Se faire bronzer* i *Volley Ball*, w ostrych barwach czerwieni, pomarańczy i żółci, zdradzają wpływy fowizmu. Alfred Hałasa jest cenionym w Kanadzie plakacista; dużo tworzy, jednocześnie ucząc na wydziale projektowania wnętrz na UQAM University. Nie mogło więc zabraknąć na wystawie plakatów Hałasy, reprezentujących polską szkołę plakatu, tak charakterystyczną dla polskiej plastyki. Janusz Migacz od chwili przybycia do Montrealu na początku lat 80., współpracuje z uznanymi galeriami kanadyjskimi. Jego baletnice w pełnych gracji pozach i sensualne akty w brązach i żółci są dekoracyjnym, wytrawnym malarstwem zdradzającym terminowanie u starych mistrzów. Andrzej-Andre Pijet to przede wszystkim karykaturzysta i satyryk z ogromnym, wielokrotnie nagradzanym za humor, błyskotliwość i ironię dorobkiem, także ilustrator książek, malarz-surrealista i nauczyciel rysunku. Z wielu prac zdobiących ściany Pijet-Galerie, wybrałam na wystawę małe oleje *Okręt miłości* i *Więzienie miłości*, humorystyczne przedstawienie dwóch odmiennych stanów emocjonalnych. Jan Delikat i Marek Żółtak, to malarze architektury miasta i pejzażu kanadyjskiego, tematyki lubianej i chętnie kupowanej przez Kanadyjczy-

ków od czasów działalności Groupe of Seven³. Marek Żółtak pokazał *Petit Champlain street at evening* i *Quebec City with Chateau Frontenac*, a Jan Delikat *Main Street* i *Marina* — dobre malarstwo realistyczne o widocznych wpływach postimpresjonizmu. Irena Stawińska przywiozła z dalekiego Charlevoix, gdzie przeniosła się z Montrealu, swoje dwie dawne prace *Peruggia* i *Muzykanci*. Obecnie malarka przechodzi fazę religijną i głównie pisze ikony. Kolejną malarkę, Dorotę Dyląg, reprezentuje duży olej, będący częścią tryptyku *semi-abstract Angel*, w tonacji różu i bieli. Jolanta Sprawka, artystka tworząca *recycling art*, przedstawiła kilka małych rysunków na papierze, powstałych w czasie pobytu w Grecji, zaś Mariola Nikiel pokazała pejzaż w szarościach *Hiver prelude*.

Najmłodszymi uczestnikami byli Piotr Wedzicha i Klara Pokrzywko, już wykształceni w Kanadzie artyści polskiego pochodzenia. To najmłodsze pokolenie polskich twórców podejmuje dialog z twórczością poprzedników, chętnie z nimi wystawiając. Piotr Wedzicha przysłał z Toronto obrazy: *Building consensus* i *Undercover Operation*, zaś Klara Pokrzywko przedstawiła dwie formy w technice mieszanej *Visage* i *Still Life*.

Prace malarskie dopełniały znakomite rzeźby Bożeny Happach, tworzącej swoje postaci zakochanych, muzyków i sportowców w kamieniu, brązie i drewnie, oraz dwie rzeźby Andrzeja Pawłowskiego *Lucius Annaeus Seneca* i *Shoemaker in debts*, w tak charakterystycznej dla niego technice łączenia różnych materiałów wtórnych z kamieniem i drewnem w fantastyczne postaci ludzkie. Szklane formy, przypominające inkrustowane obrazy oraz subtelną biżuteria, robiona w złocie i szkle, były dziełem Jolanty Sokalskiej.

Całość wystawy przedstawiała się różnorodnie i spotykała się z prawdziwym zaciekawieniem odwiedzających galerię Kanadyjczyków, przyzwyczajonych do oglądania w tym wnętrzu dzieł kanadyjskich. Polscy artyści posługują się świetnym warsztatem, są twórcami poszukującymi i dynamicznymi, wytrwale walczącymi o swoje miejsce w kanadyjskim życiu artystycznym. W trakcie trwania wystawy ukazały się dwie ważne recenzje: jedna w prestiżowym magazynie, poświęconym sztuce *Vie Des Arts*⁴ i duży reportaż z wystawy *Creer en Terre d'accueil* w gazecie montrealskiej „Metro”⁵. Recenzja w „Vie Des Arts”, znanej krytyczki sztuki polskiego pochodzenia, Doroty Koziańskiej, podkreśla różnorodność propozycji, wysoki poziom pokazanej na wystawie sztuki, widoczny talent polskich artystów. Reportaż w „Metro” opisuje wystawę, przybliża sytuację polskich artystów na emigracji, ich zmagania o to, by nadal tworzyć w nowym, obcym świecie.

Znakomity rzeźbiarz — Edward Koniuszy, przy okazji wystawy w 1982 roku swoich małych form rzeźbiarskich z cyklu *Ptaki*, zdradzających fascynację ptakami, jak i chęć zabawy tematem, udzielił wywiadu zatytułowanego: *Kiedy rzeźbię czuję się sobą. Łysy ptak, Jednooki ptak, Ptak w ciąży* — takie tytuły rzeźbiarz nadał swoim

---

³ Groupe of Seven- Grupa Siedmiu założona w Toronto przez Franklina Carmichela, Laurena Harrisa, J. E. H. MacDonalda, A.Y. Jacksona, Franka Johnsona i Artura Lismera, a mentorem grupy był tragicznie zmarły Tom Thomson. W latach 1920–1933 malarze wyjeżdżali, wzorem Thomsona, w plenery dzikiego parku Algonquin, by malować pejzaż północy. Twórcy ci sprzeciwili się naśladowaniu sztuki europejskiej uważając, że kanadyjskich twórców stać na własne malarstwo, a jest nim właśnie pejzaż północy, z charakterystycznym motywem gór, drzew i wody.

⁴ D. Koziańska, *Polish Artists in Canada*, Vie Des Arts, grudzień 2016.

⁵ N. Wysocka, *Creer en terre d'accueil*, Metro 22.12.2016.

pracom. „A ten Głupi ptak, to ja sam, bo kto w dzisiejszych czasach wybiera zawód artysty? — podsumował smutno Koniuszy”⁶.

Problemy towarzyszące powojennej fali emigracji artystycznej do Kanady: brak mecenatu instytucji kultury wspierającego artystów, brak tanich, profesjonalnych przestrzeni wystawienniczych, brak środowiska inspirującego i kupujących sztukę odbiorców, niewiele różni się od przeszkód istniejących i gnębiących artystów współcześnie. Niezwykle rzadko plastycy mieli szansę uczestniczenia w wystawach zbiorowych i pokazania swoich prac w eleganckich, przestronnych, profesjonalnie oświetlonych wnętrzach, stąd duża waga wystawy Polish Artists in Canada w Galerie D’Arts Contemporains. Na wernisażu obecna była delegacja z ambasady RP w Ottawie, gdyż ambasada objęła wydarzenie swoim patronatem. Obecny był również wysłannik Instytutu Adama Mickiewicza. Podczas rozmów pojawił się pomysł, aby w niedalekiej przyszłości zorganizować większą wystawę polskich artystów plastyków, tworzących w Kanadzie. Może wystawę objeżdżającą główne ośrodki — Toronto, Ottawę, Montreal, Vancouver, być może prezentację prac w Polsce, o czym marzą polscy twórcy mieszkający w Kanadzie?

Tymi życzeniami rzucam pomysł do zrealizowania w przyszłości, co, przy zjednoczeniu różnych sił i pokonaniu trudności, ma szansę spełnić się, ku radości wszystkich zainteresowanych.

Biogramy twórców biorących udział w wystawie Polish Artists in Canada :

Ludmiła Armata — urodzona w 1954 roku w Zabrze. Ukończyła wydział sztuk wizualnych i grafiki w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Od 1978 roku mieszka w prowincji Quebec. Ceniona jest za swoje oryginalne prace graficzne, których siła i czystość linii są ekspresją czystej wyobraźni nie odzwierciedlającej żadnych form. W 2005 roku Armata obroniła doktorat ze sztuk wizualnych na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Artystka zdobyła liczne nagrody za swoje prace, wielokrotnie otrzymywała stypendia rządu na projekty, m.in.: 2006 — stypendium Conseil des Arts et de Lettres du Quebec; 2012 roku — Queen Elizabeth II Diamond Jubilee Medal. Prace artystki znajdują się w wielu kolekcjach muzealnych i prywatnych w Kanadzie i na świecie. Ludmiłę Armatę reprezentuje w Montrealu Galerie d’Este, która w 2017 roku zaplanowała indywidualną wystawę prac artystki.

Regina Czapiewska — urodzona w Radomiu. Studiowała na wydziale architektury Politechniki Gdańskiej, gdzie równolegle studiowała malarstwo u prof. Władysława Lama i rzeźbę u prof. Lecha Verocsy. W latach 1974–1981 pracowała w katedrze malarstwa, rysunku i rzeźby na macierzystej uczelni. W latach 1983–1988 wykładała na wydziale architektury uniwersytetu w Blidzie w Algierii. W 1985 roku obroniła doktorat na Politechnice Gdańskiej. Liczne podróże po Saharze i poznanie rytów naskalnych w Tassili-n-Ajjer wpłynęły na styl malarstwa Czapiewskiej. Od 1988 roku artystka mieszka w Ottawie. Wygranie konkursu na dekorację kasyna w Hall pozwoliło jej zrealizować dwa duże zamówienia na murale. Artystka reprezentowała Kanadę w wystawach międzynarodowych, jest członkiem komisji kanadyjskich konkursów artystycznych, prace jej znajdują się w kolekcjach muzealnych i prywatnych w wielu krajach Ameryki Północnej, Europy Zachodniej i w Polsce.

---

⁶ E. Lisowska, *Kiedy rzeźbię czuję się sobą*, Związkowiec, luty 1982.

Jan Delikat — urodził się w Polsce w 1968 roku. Studiował grafikę na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 1992 roku otrzymał nagrodę Tadeusza Kulisiewicza za rysunki i pastele oraz stypendium Ministerstwa Kultury i Sztuki. Od 1994 roku artysta mieszka w Montrealu, gdzie współpracuje z kilkoma galeriami. Uprawia malarstwo olejne i rysunek. W 2010 roku Delikat otrzymał pierwszą nagrodę na Montreal Art Contest w kategorii „pejzaż”.

Dorota Dyląg — urodzona we Wrocławiu w 1961 roku. Skończyła Liceum Sztuk Plastycznych w Wiśniczu i Akademię Sztuk Pięknych we Wrocławiu w 1988 roku. Od 1988 roku mieszka i pracuje w prowincji Quebec zajmując się malarstwem, ilustrowaniem wydawnictw książkowych oraz prowadzi z mężem, Piotrem Królikowskim, firmę orestaurowywania historycznych domów „Dorota Arts”.

Alfred Hałsa — urodził się w Zawadzie koło Zamościa w 1942 roku. W 1968 roku uzyskał dyplom z architektury wnętrz, w 1971 roku z wzornictwa przemysłowego na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Pracował jako asystent prof. Mariana Sigmunda. W 1972 roku wyjechał do Francji, gdzie podjął pracę w paryskiej agencji wzornictwa przemysłowego. W 1975 roku wyemigrował do Kanady, osiadając w Montrealu. W 1977 roku rozpoczął pracę na UQAM University, na którym współtworzył wydział wzornictwa przemysłowego i projektowania wnętrz. Prowadząc zajęcia z metodologii i składni grafiki użytkowej Hałasa, wychował ponad 5 tysięcy studentów, którzy wielokrotnie wygrywali międzynarodowe konkursy. Równoległe artysta rozwinął swoją twórczość w dziedzinie plakatu, uczestniczył w międzynarodowych wystawach, gdzie jego prace były nagradzane, wielokrotnie organizował wystawy plakatu polskiego na UQAM University oraz tworzył scenografie teatralne. Prace artysty znajdują się w zbiorach muzeów kanadyjskich, zbiór około 200 plakatów, znajduje się w Archiwum Emigracji Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Na 2017 rok zaplanowana jest wystawa plakatów Alfreda Hałasy w Archiwum Emigracji UMK w Toruniu i w Muzeum Ziemi Chełmskiej.

Bożena Happach — urodziła się w 1950 roku w Gdańsku. Skończyła Liceum Sztuk Plastycznych w Orłowie i studiowała na wydziale budownictwa lądowego i architektury Politechniki Gdańskiej. Od trzynastego roku życia uczyła się prywatnie w pracowni rzeźby Elżbiety Szczodrowskiej, z którą współpracowała do lat 80. W 1982 roku wyemigrowała do Kanady i zamieszkała w Montrealu. W 1991 roku Happach wygrała konkurs na projekt medalu Prize de la Justice du Quebec. Artystka należy do Conseil de la Sculpture du Quebec. Reprezentują ją w Montrealu Galerie Lamoreux Ritzenhoff (on line) i Galerie D’Arts Contemporains, Art Works Gallery — Vancouver.

Irena IRiKo Kołodziej — urodziła się w Krakowie, gdzie ukończyła wydział architektury Politechniki Krakowskiej. Do 1980 roku pracowała jako asystent na macierzystej uczelni. Uwieńczeniem jej pracy projektowej z tego okresu była pierwsza nagroda w konkursie na Centrum Nowej Huty. W 1984 roku wyemigrowała wraz z mężem, Adamem Kołodziejem, do Kanady, osiadając w Toronto. Nowe okoliczności pozwoliły jej wykorzystać wielostronną działalność artystyczną, łączącą architekturę, urbanistykę, scenografię i malarstwo. Artystka pracowała jako projektant wystaw w Art Gallery of Ontario, realizowała wraz z mężem projekty scenograficzne, m.in. dla Natinal Arts Centre w Ottawie. Obecnie IRiKO poświęciła się wyłącznie malarstwu, tworząc zjawiskowo-metaforyczne prace, którym towarzyszy poezja artystki. Tematem inspirującym

jest kosmos, przestrzenie powietrzne, energia stwarzająca materię. Prace artystki wystawiane były m.in.: w Hart House University of Toronto, Toronto City Hall, w Galerii Piano Noblie w Krakowie. Obrazy IRiKO znajdują się w kolekcjach państwowych i prywatnych w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych i w Polsce.

Adam Kołodziej — urodził się w Krakowie w 1951 roku. Ukończył wydział architektury na Politechnice w Krakowie oraz wydział scenografii filmowej i teatralnej na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Do Kanady przyjechał wraz z żoną, Ireną IRiKO Kołodziej, w 1984 roku. Podjął pracę scenografa przy produkcjach filmowych i teatralnych, zdobywając w 1987 roku Pauline McGibbon Award w kategorii — najlepsza scenografia teatralna. W latach 1986–1987 jego prace nominowane były do Dora Award, w latach 1995–1996 do Gemini Award w kategorii — scenografia do filmu i telewizji. Od 2004 roku Adam Kołodziej wykłada projektowanie wnętrz i scenografię na Ryerson University. Jest członkiem Royal Canadian Academy of Arts. W 2013 roku obronił tytuł doktora na macierzystej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Rysunki artysty, odznaczające się doskonałością wykonania, często biorą udział w wystawach międzynarodowych i znajdują się w wielu kolekcjach prywatnych.

Piotr Królikowski — urodził się w 1961 roku w Krynicy. Skończył Liceum Sztuk Plastycznych w Wiśniczu. Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, na wydziale malarstwa u prof. Jana Tarasina i na wydziale grafiki u prof. Haliny Chrostowskiej. W 1986 roku wyemigrował do Kanady i podjął studia na wydziale sztuk wizualnych na Concordia University. W 1987 roku artysta rozpoczął współpracę z Theatre la Veille w Montrealu, kierowanym przez Teo Spsychalskiego, gdzie przez kilka lat zajmował się projektowaniem scenografii i plakatów. W tym samym roku wygrał konkurs na logo Canadian Whisky Club i rzeźba Królikowskiego wykorzystana została do reklamy w „Time Magazin” w latach 1987–1988. W 1989 roku artysta rozpoczął dwuletnią współpracę jako ilustrator w „The Gazette”. Obecnie artysta prowadzi wraz z żoną, Dorotą Dylag, firmę konserwatorską odnawiającą historyczne domy w prowincji Quebec.

Janusz Migacz — urodził się w 1956 roku w Gdańsku. Ukończył Liceum Sztuk Plastycznych w Orłowie i studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Pięknych w Gdańsku, w pracowni prof. Kazimierza Ostrowskiego. Od 1988 roku artysta mieszka w Montrealu, gdzie reprezentowany jest przez Galerie Saint-Paul, Galerie Lydia Monaco i Galerie D’Arts Contemporains. Migacz brał udział w wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych. Wkład jego twórczości do malarstwa kanadyjskiego omówiony został w kanadyjskim opracowaniu *La peinture au Quebec depuis les années 1960*⁷.

Mariola Nikiel — urodziła się w 1965 roku w Łodzi, gdzie ukończyła w 1984 roku Liceum Plastyczne. Wyemigrowała do Kanady w 1988 roku i podjęła studia projektowania mody w College Lasalle w Montrealu. Pracuje jako projektantka mody oraz poświęca się malarstwu, uczestnicząc w wystawach zbiorowych w Kanadzie, Polsce i we Włoszech. Prace jej znajdują się w wielu kolekcjach prywatnych w Ameryce Północnej i w Europie.

---

⁷ R. Bernier, *La Peinture au Quebec depuis les années 60*, [Montréal] 2002.

Andrzej Pawłowski — urodził się w Warszawie w 1933 roku. Ukończył Gimnazjum im. Stefana Batorego i Akademię Medyczną. W 1973 roku zamieszkał w Toronto, gdzie podjął pracę lekarza-dermatologa. Poznanie Edwarda Koniuszego pozwoliło Pawłowskiemu na rozwinięcie talentów rzeźbiarskich. Wieloletnia współpraca i przyjaźń z Koniuszym doprowadziła do wspólnych działań artystycznych, wystaw, publikacji dwóch albumów o twórczości Koniuszego autorstwa Pawłowskiego. Andrzej Pawłowski od połowy lat 70. do końca lat 90. aktywnie uczestniczył w życiu artystycznym Toronto, co opisywał w „Związkowcu” i „Głosie Polskim”, stając się najważniejszym kronikarzem polskiego życia plastycznego na emigracji w Kanadzie. Rzeźby artysty brały udział w wielu wystawach w Kanadzie, we Włoszech, w Polsce, zdobywając nagrody, m.in. Sculptors Society of Canada i Polish American Artists Society. Można je znaleźć w kolekcji Museo Dantesco w Rawennie, w Muzeum Rzeźby Polskiej w Orońsku, w prywatnych kolekcjach w Kanadzie, w Polsce, we Włoszech. Andrzej Pawłowski jest również autorem książek o tematyce historycznej. Cenną prywatną kolekcję dzieł artystów polskich, tworzących w Kanadzie, liczącą około 50 prac, Danuta i Andrzej Pawłowscy ofiarowali konsulatu RP w Toronto.

Andrzej-Andre Pijet — urodził się w 1954 roku w Polsce. W 1980 roku ukończył studia na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Od 1981 roku w Kanadzie, kontynuował studia w Montrealu na Concordia University — malarstwo i rysunek. Pijet jest znanym i cenionym karykaturzystą, satyrykiem, ilustratorem licznych czasopism i gazet, autorem rysunkowych publikacji książkowych, wykładowcą: m.in. w latach 2013–2016 prowadził zajęcia z rysunku na kursach Musee des Beaux Arts, w latach 2010–2016 — wykładał na Université de Montreal. Artysta należy do FECO — Federation Internationale de Dessinateurs de Presse, France. Prace artysty uczestniczyły w wystawach indywidualnych i zbiorowych, przynosząc artyście wiele nagród i wyróżnień; znajdują się w kolekcjach prywatnych i państwowych.

Klara Pokrzywko — urodziła się w Polsce w 1980 roku. Sztuki plastyczne studiowała w Nova Scotia College of Art and Design i na Concordia University w Montrealu. Edukację dopełniła, studiując zarządzanie sztuką na City University London, UK. Prace Pokrzywko powstają w wyniku łączenia różnych tworzyw: miedzi, srebra, jedwabiu. Artystka tworzy również instalacje i prace video.

Mira Reiss — urodziła się w Warszawie w 1958 roku. W 1985 roku ukończyła wydział architektury na Politechnice Warszawskiej. Od 1987 roku mieszka w Montrealu, gdzie w latach 1992–1994 studiowała malarstwo na Concordia University u prof. Adriana Norvida oraz pracowała w biurze architektonicznym. Narracyjność obrazów Reiss doprowadziła ją do współpracy z wydawnictwami książkowymi. W 2006 i 2011 roku artystka wzięła udział w biennale ilustratorów i grafików organizowanym przez Associazione Culturale Teatro di Venezia. W 2006 roku rozpoczęła się współpraca Miry Reiss z Cultural Centre Gezu w Montrealu, gdzie artystka uczy rysunku i malarstwa. Nowym projektem jest Young Artist Publishing, wydawnictwo dla dzieci, w którym dzieci, we współpracy z artystą, wymyślają treść i formę książki. W Biurze Wystaw Artystycznych w Krośnie w 2007 roku artystka miała swoją pierwszą w Polsce wystawę.

Ewa Scheer — urodziła się w Warszawie w 1962 roku. Studiowała psychologię i filozofię na Akademii Teologii Katolickiej. Wyemigrowała z Polski w 1985 roku z mężem,

Andrzejem Maciejewskim — fotografikiem. W latach 1987–1992 studiowała projektowanie mody na Ryerson University w Toronto. Na University of Regina w Saskatchewan studiowała malarstwo i rysunek. Scheer tworzy ice paintings, powstające w procesie kładzenia farb na topniejący śnieg i fotografowania. Prace te, będące dziełem artysty i natury, wtopione w grubą warstwę pleksi, tworzą estetyczne abstrakty. Drugim medium artystki jest rysunek ołówkiem. Prace artystki znajdują się w licznych kolekcjach prywatnych.

Jolanta Sokalska — urodziła się w 1956 w Lublinie. Ukończyła Liceum Sztuk Plastycznych w Lublinie. Studiowała na wydziale szkła i ceramiki w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu u prof. Ludwika Piczury. Wyemigrowała z Polski do Niemiec w 1988 roku, do Kanady przybyła w roku 1990. Zamieszkała z mężem, Zbigniewem Sokalskim w Winnipegu, gdzie przez piętnaście lat współtworzyli z grupą artystów kooperatywę — Winnipeg Artists Incorporated, dużo wystawiając i ożywiając tamtejsze środowisko sztuki. Głównym materiałem artystki jest szkło, które łączy z innymi materiałami: metalem, kamieniem, drewnem, tkaniną. To swoiste kolaże, szklane obrazy przestrzenne. Na uwagę zasługuje biżuteria ze szkła inkrustowanego złotem. Jolanta Sokalska wystawiała swoje prace w Polsce m.in. w Muzeum Nowej Soli, 2007, w Muzeum Miejskim Wrocławia, 2009. W 2014 roku reprezentowała Kanadę na międzynarodowej wystawie w Barcelonie w Casa Batllo. Od 2016 roku artystka mieszka i tworzy w Montrealu.

Zbigniew Sokalski — urodził się w 1960 roku we Wrocławiu. Po ukończeniu Liceum Sztuk Plastycznych studiował na Akademii Sztuk Pięknych na wydziale ceramiki i szkła u prof. Henryka Wilkowskiego. Wyjechał z Polski do Niemiec w 1988 roku, w Kanadzie zamieszkał w 1990 roku, w Winnipegu, gdzie łączył twórczość własną z pracą zarobkową, malując bilbordy i plakaty uliczne. Wraz z żoną, Jolantą Sokalską i innymi artystami, współtworzył Winnipeg Artists Incorporated. Artysta tworzy w szkłe i maluje. W 2009 roku w Muzeum Miejskim Wrocławia Sokalscy mieli wspólną wystawę Energia Szkła Drewna i Metalu. Od 2016 roku artysta mieszka i tworzy w Montrealu.

Irena Anna Stawińska — urodziła się w Warszawie w 1946 roku. W 1965 roku ukończyła Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie, wydział malarstwa sztalugowego u prof. Michała Byliny. Wystawiała w Polsce, we Francji i we Włoszech. Otrzymała puchar i Medal Miasta Rzymu. W 1979 roku artystka wyemigrowała do Kanady i mieszkała w wielu miejscowościach prowincji Quebec. Tematyką obrazów Stawińskiej przez wiele lat były portrety, pejzaże, architektura miejska, sceny rodzajowe. Pod wpływem przeżyć wewnętrznych artystka zaczęła pisać ikony, z których wiele zakupionych zostało przez klasztory i kościoły w Kanadzie i we Włoszech.

Piotr „Peter W” Wędzicha — urodził się w Polsce w 1977 roku. Do Kanady przybył z rodzicami, mając trzynaście lat. Podjął studia chemiczne, ale wybrał malarstwo. Swoją edukację artystyczną oraz poszukiwania własnego stylu ekspresji malarskiej, rozpoczął pod kierunkiem mentora — ciotki, malarki Ireny IRiKO Kołodziej, przy wsparciu jej męża, profesora Ryerson University, Adama Kołodzieja. Prace Piotra cieszą się zainteresowaniem i uznaniem wśród dekoratorów wnętrz. Jego abstrakcyjne malarstwo jest kolorową, przyciągającą wzrok zabawą z różnymi formami w technikach akrylowej i ołówkowej.

Gregor Zamierowski — urodził się w Polsce w 1945 roku. W latach 1961–1967 studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Gdańsku. Do Montrealu przybył w 1972 roku i podjął pracę dekoratora wnętrz i wystaw sklepowych. Równoległe rozwijał twórczość malarską, współpracując z galeriami montrealskimi i biorąc udział w wystawach w Waszyngtonie, Toronto, Montrealu i Gdańsku. Artysta czuje się kontynuatorem tradycji fowistów i malarstwa *fin de siècle*.

Marek Żółtak — ukończył wydział architektury Politechniki Krakowskiej, gdzie znaczący wpływ wywarły na nim zajęcia z prof. Wiktorem Zinem. Od 1981 roku artysta mieszka w Montrealu, gdzie najpierw pracował jako kreślarz, by z czasem poświęcić się wyłącznie malarstwu. Artystę fascynują architektura miasta i pejzaż, które to tematy przetwarza na swój sposób, czerpiąc z tradycji postimpresjonistycznej i semi abstraktu. Żółtak na stałe współpracuje z Gallery Yves Laroche. Prace Żółtaka znajdują się w wielu kolekcjach prywatnych Ameryki Północnej, w Europie Zachodniej i w Polsce.

Katarzyna Szrodt (Montreal)

LISTA RECENZENTÓW

- Arkadiusz Adamczyk (Uniwersytet Jana Kochanowskiego)
Marta Chrzanowska Foltzer (Université d'Aix-Marseille)
Katarzyna Chrudzimska-Uhera (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)
Andrzej Friszke (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk)
Izabella Galicka (Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk)
Krzysztof Kania (Uniwersytet Mikołaja Kopernika)
Jolanta Pasterska (Uniwersytet Rzeszowski)
Janusz Pasterski (Uniwersytet Rzeszowski)
Małgorzata Ptasińska (Uniwersytet Warszawski)
Ewa Schreiber (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza)
Radosław Sioma (Uniwersytet Mikołaja Kopernika)
Magdalena Tarnowska (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)
Violetta Wejs-Milewska (Uniwersytet w Białymstoku)
Miloš Zelenka (Uniwersytet Masaryka)